

УДК 811.111

DOI: 10.26565/2227-8877-2020-92-05

Карнавальне порушення стереотипних норм як шлях до екологізації свідомості (на матеріалі англomовного анімаційного дискурсу «Zootopia»)

Самохіна В. О.

доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської філології
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна; e-mail: samokhina.victoria@gmail.com;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6216-2502>; GOOGLE SCHOLAR: <https://scholar.google.com/citations?hl=en&user=0us2VTA AAAAJ>; RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Viktoriiia_Samokhina

Івченко Н. С.

аспірант кафедри англійської філології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;
e-mail: natalia.s.ivchenko@karazin.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1506-6120>;
GOOGLE SCHOLAR: <https://scholar.google.com/citations?hl=en&user=Tt-w-lCA AAAAJ>;
RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Natalia_Ivchenko

(Харків)

Стаття зосереджується на проблемі карнавального порушення спрощених і узагальнених уявлень про світ у англomовному анімаційному дискурсі фільму «Zootopia». Питання про карнавальне порушення стереотипних норм уперше досліджується з огляду на екологічність або неекологічність його впливу на свідомість. У статті послідовно розглядаються проблеми розвитку екологічної свідомості; стереотип як матеріальний результат процесів спрощення і узагальнення у спільній свідомості людей, який перешкоджає формуванню «здорової» взаємодії людей між собою та з явищами природи. У який спосіб анімаційний дискурс утілює риси карнавалу, визначені М. Бахтіним; викриває вади людей через призму стереотипів про тварин та завдяки своїй парадоксальній природі сприяє встановленню екологічної норми. На матеріалі англomовного анімаційного дискурсу фільму «Zootopia» розглядається прояв карнавальних елементів: амбівалентності, універсальності, гротескності, символічності та тілесності у вербальному та невербальному модусах, а також їхній вплив на порушення й висміювання стереотипів. Яким чином у результаті карнавального порушення утворюється нова екологічна норма, яка сприяє підвищенню рівня еко-освіченості соціуму, заохочує до вирішення проблем навколишнього середовища та як наслідок сприяє становленню «здорових» стосунків з природою та її явищами.

Ключові слова: анімаційний дискурс, еколінгвістика, екологічна свідомість, карнавалізація, стереотип.

Самохіна В. А., Івченко Н. С. Карнавальное нарушение стереотипных норм как путь к экологизации сознания (на материале англоязычного анимационного дискурса «Zootopia») Статья сосредотачивается на проблеме карнавального нарушения упрощенных и обобщенных представлений о мире в англоязычном анимационном дискурсе фильма «Zootopia». Вопрос о карнавальном нарушении стереотипных норм впервые исследуется с точки зрения экологичности или неэкологичности его влияния на сознание. В статье последовательно рассматриваются проблемы развития экологического сознания; стереотип как материальный результат процессов упрощения и обобщения в общем сознании людей, который препятствует формированию «здорового» взаимодействия людей между собой и явлениями природы. Каким образом анимационный дискурс воплощает черты карнавала, определённые М. Бахтиным; разоблачает недостатки людей через призму стереотипов о животных и благодаря своей парадоксальной природе способствует установлению экологической нормы. На материале англоязычного анимационного дискурса фильма «Zootopia» рассматривается проявление карнавальных элементов: амбивалентности, универсальности, гротескности, символичности и телесности в вербальном и невербальном модусах, а также их влияние на нарушение и высмеивание стереотипов. Как в результате карнавального нарушения образуется новая экологическая норма, которая способствует повышению уровня эко-грамотности социума, поощряет решение проблем окружающей среды и способствует становлению «здоровых» отношений с природой и ее явлениями.

Ключевые слова: анимационный дискурс, еколінгвістика, екологічне свідомість, карнавалізація, стереотип.

Samokhina V., Ivchenko N. Carnival violation of stereotypic norms as a way to eco-consciousness (based on the English-language animated discourse "Zootopia") The article focuses on the problem of carnival violation of simplified and generalized ideas about the world in the English-language animated discourse of the film "Zootopia". The question of carnival violation of stereotypes is for the first time studied in terms of ecological or non-ecological impact on consciousness. The article consistently considers the problems of development of ecological consciousness; stereotype as a tangible result of the processes of simplification and generalization in the common consciousness of people which prevents the development of "healthy" interaction between people and with the natural world. In what way animation discourse: embodies the features of the carnival defined by M. Bakhtin; exposes the shortcomings of people through the prism of stereotypes about animals and due to its paradoxical nature helps to establish the ecological norm. The material of the English-language animated discourse of the film "Zootopia" examines cooperation of carnival elements: ambivalence, universality, grotesqueness, symbolism and corporeality with verbal and nonverbal modes, and their influence on infraction and ridicule of stereotypes; how in the result of the carnival violation of stereotypical norms a new ecological norm is formed, which contributes to the ecoliteracy increase in society, encourages to solve environmental problems and promotes the establishment of "healthy" relationships with nature and its phenomena.

Keywords: animation discourse, ecolinguistics, ecological consciousness, carnivalization, stereotype.

1. ВСТУП

Екологічні проблеми, забруднення середовища, вимирання видів тварин, зменшення різноманіття, вирубка лісів, виснаження земель, надмірне використання ресурсів та інші наслідки соціального життя людей змусили вчених (О. І. Морозова [5], В. Г. Пасинок [6], В. О. Самохіна [7, 8, 9], Н. Н. Couto [11], А. Fill [12,13], Р. Mühlhäusler [15], А. Stibbe [16] та багатьох інших) шукати нові екологічні орієнтири, принципи та моделі не тільки у соціумі, але й у свідомості індивідів.

Свідомість є провідною рисою, що відрізняє людей від іншого світу, адже людина здатна усвідомлювати біологічний та соціальний навколишній світ в усіх його проявах та самому собі. Унікальним явищем свідомості кожного індивіда та соціального простору є карнавал (думок й емоцій), який відображає усі індивідуальні та соціальні радощі, проблеми, гаразди та негаразди. Процес проникнення ідей та принципів карнавалу в усі сфери буття людини отримав назву *карнавалізація*. В.О. Самохіна визначає цей феномен як «контекст сміхової культури, процес поширення карнавального діалогізму в карнавальній свідомості індивіда, який ґрунтується на карнавальних подіях, певних діях у карнавальній діалогічній взаємодії її учасників у соціальній сфері, де креативна функція виступає її основою» [9, с. 2]. Карнавальні ідеї легко проникають в усі куточки свідомості індивідів, а також в усі сфери їхнього соціального життя. У такий спосіб вони здатні впливати на усі норми (мовні та мовленнєві, онтологічні, логіко-поняттєві, валоративні (ціннісні), текстово-жанрові, дискурсивні [7, 98]). Особливо яскраво карнавалізація проявляє себе у взаємодії з стереотипами, спрощеними моделями сприйняття світу, що формуються у свідомості членів соціуму та часто гуртуються на дуже узагальнених або хибних ідеях. Карнавальний контекст занурює стереотипну норму у незвичний для неї двійстий контекст та порушує її, що і є нормою такого контексту та сприяє визначенню справжньої екологічності.

Отже, актуальність цієї роботи полягає у тому, що карнавальне порушення стереотипних

норм уперше розглядається з точки зору екологічності або неекологічності в англomовному анімаційному дискурсі.

Об'єктом цієї роботи постає англomовний анімаційний дискурс фільму «Zootopia», предметом — аналіз карнавальних порушень стереотипів, а матеріалом — англomовна анімаційна комедія «Zootopia».

Метою роботи — вивчити екологічної функції карнавального порушення стереотипів в англomовному анімаційному дискурсі фільму «Zootopia»; визначити лексичні, стилістичні, семантичні, граматичні та невербальні засоби у ньому і показати, яким чином вони сприяють екологічності або неекологічності англomовного анімаційного дискурсу «Zootopia».

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Свідомість є основною рисою, що відрізняє людину від тварини, це її уявлення про саму себе, світ (біологічний та соціальний) і своє місце в ньому. Вона здатна відображати й конструювати навколишній світ у наукових законах, словесних поняттях, чуттєвих уявленнях та емоційних образах. Людина є творінням соціальним, її розум, а разом і з ним поведінка та креативна діяльність, формуються в соціумі та обумовлені його умовами, законами та правилами.

Суспільство та свідомість тісно пов'язані, адже соціум, шляхом мовленнєвої взаємодії, впливає на формування свідомості, яка, зі свого боку, на рівні мислення пов'язана з мовленням. Колективна свідомість як результат мовленнєвої взаємодії людей складає сам соціум. Отже, для того щоб прискорювати темпи екологізації у природі, треба поширювати екологічні ідеї в суспільстві, а для цього потрібно сприяти усебічній екологічній освіченості людей («ecoliteracy»). За визначенням Ф. Капра «ecoliteracy» — це екологічне пізнання на всіх його рівнях, адже усвідомлення на найвищому рівні притаманне лише людям, більше того, ми знаємо не лише про світ, ми знаємо про себе й навіть про те, що ми знаємо. Ми можемо свідомо змінювати своє

ставлення до оточуючого нас світу й за допомогою мовлення впливати на ставлення інших. Це особлива форма рефлексії людини, що тісно пов'язана з мовою, не просто як із засобом збереження та передавання інформації, а як із засобом координації поведінки. На думку Ф. Капра [10, с. 289–290], ми маємо стати екологічно освіченими та свідомими, що означає знати про принципи та методи формування екологічної комунікації у всіх сферах життя людини: соціальної, політичної, економічної, освітньої, науковій тощо. О. В. Іванова [3, с. 20] визначає основні компоненти екологічної свідомості — раціональні, чуттєво-емоційні й поведінкові. Основна функція еко-свідомості, на думку авторки, — «регулятивна, це регулювання людської діяльності, від нормативно-стимулюючої до ціннісно-орієнтованої» [там само, с. 20].

Отже, екологічна свідомість — це загальна структура знань про екологічну взаємодію з природою й усіма її явищами, що формується в процесі пізнання людиною світу, в якому вона існує, за допомогою органів чуття, мислення та емоцій. Еко-свідомість знаходить своє відображення в семантичних структурах мови, а мовлення та мова є матеріальним утіленням свідомості. З огляду на це, екологізуючи свідомість, ми екологізуємо мову, й навпаки.

Одним з особливо яскравих мовних проявів спільного розуму є стереотип, він далеко не завжди базується безпосередньо на об'єктивній інформації, але виникає на основі стандартизованих суджень про людей, тварин та навколишній світ та описується як зміст суспільної свідомості. Стереотипи виникають у результаті взаємодії двох процесів людської свідомості: «стереотипізації — універсальної категоризації, яка обумовлена потребою особистості в створенні тих уявлень, які були б проекцією цінностей» [4, с. 190-197], тобто звуження абстрактних понять до конкретних образів; а також завдяки жазі людської свідомості до спрощення «суть якого полягає у виділенні декількох ознак в якості головних для позначення складних явищ» [2, с. 253]. Як бачимо, стереотип є дуже спрощеним і не завжди справедливим відображенням реальності, а значить часто перешкоджає формуванню екологічної свідомості.

Однак, щоб зрозуміти, що таке стереотип, спочатку потрібно визначити поняття норми, одним із різновидів якої він є. Норма — «це стандарт, спосіб вираження, прийнятий колективом» [7, с. 96], це правило, що схвалюється не тільки соціумом, але також відображає закономірності соціальної та мовної систем, підтверджується авторитетними членами суспільства та дискурсами масового вживання: дискурсом новин, газет, журналів, розважальним дискурсом телебачення та інтернету, кіно, анімаційних фільмів. Стереотип — це, з одного боку, ментальний образ у свідомості людини та його вербальна оболонка, заздалегідь сформована в соціу-

мі оцінка певних явищ, з іншого — це «прийняті в суспільстві норми сприйняття, фільтрації, інтерпретації інформації при розпізнаванні й розумінні навколишнього світу, засновані на попередньому соціальному досвіді. Система стереотипів являє собою соціальну реальність» [14, с. 48]. На думку В. Ліпмана, стереотипи призводять до спотворення сприйняття навколишньої дійсності, заважають формуванню об'єктивної оцінки, вони обмежують поведінку людини та перешкоджають правильному сприйняттю дійсності. За допомогою стереотипів можна легко маніпулювати, оскільки «в більшості випадків процесом сприйняття керують стереотипи — упереджені думки» [там само, с. 50].

Такими якостями стереотипів часто користуються автори анімаційних фільмів. Вони занурюють спрощені та уніфіковані уявлення про світ у простий та впізнаваний, але не звичний для цих уявних образів контекст. У такий спосіб вони створюють казку (карнавал), що переплітається з реальністю. У такій простій (що є екологічним) формі, як анімаційний дискурс, піднімаються складні соціальні, моральні та екологічні проблеми.

Анімаційний дискурс — це комунікативна система, яка є складною семіотичною структурою. Він розглядається в контексті мультимодальності, тому що значення в ньому формується за допомогою різних модусів (тобто каналів передачі інформації). Зміст анімаційного дискурсу утворюється за допомогою таких модусів: вербального, який утворює лінгвістичну систему фільму (персональне, авторське, закадрове мовлення, титри, заголовки, написи, назви вулиць, міст тощо, які є частиною світу речей фільму), та невербального, який складає нелінгвістичну систему анімаційного фільму: візуального (візуальні образи, рухи персонажів, відстань між ними, декорації, місце події) та аудіального або звукового (те, як розмовляють, тобто просодії персонажів, закадрових голосів, природні шуми, музика тощо).

На відміну від інших видів дискурсу, анімаційному різновиду дискурсу особливо притаманна карнавальність, оскільки він утілює усі його риси, визначені М. Бахтіним [1, с.236]: амбівалентність — діючими персонажами часто є тварини, які у той самий час наділені людськими рисами та взаємодіють у природному, але соціальному світі; універсальність — анімаційний дискурс, як було зазначено вище, простий зрозумілий та впізнаваний, що робить його доступним й цікавим для кожного; символічність — наповненість символами, нормами, стереотипами, спрощеннями та узагальненнями; тілесність — увага до персонажів та візуальної складової є підвищеною у анімаційному дискурсі; гротескність — фантастичність та перебільшення як героїв так і ситуацій направлене на увиразнення й висміювання вад людей та хибних символів. У цьому, власне, і полягає парадоксальна природа

карнавалу «відхилення від норми створює в анімаційному дискурсі нову норму і є нормою сміхового сприйняття світу» [7, с.12]. Завдяки цьому карнавалізований анімаційний дискурс і є екологічним, бо стереотипні норми викриваються, висміюються та порушуються, він «дозволяє людям вийти за рамки буденності, рутини» [8, с. 30], розширити кругозір та побачити більше, ніж просто показано. Карнавалізований анімаційний дискурс є першим другом дитини, він інформує, знайомить з навколишнім світом, формує емоційні та екологічні компетенції, розширює кругозір та є джерелом конструювання свідомості, програмує спосіб життя, мораль і систему цінностей.

Розглянемо декілька прикладів на матеріалі карнавалізованого анімаційного дискурсу фільму «Zootopia», де головна героїня — зайчиха Джуді, яка завдяки своїй свідомості та впевненості змогла стати поліцейською — спростовує стереотипи про зайців та кидає виклик стереотипам про інших тварин, бо не вважає їх правильними.

У сьомій сцені анімаційного фільму, що має назву «The Bullpen», зайчиха стикається з африканським буйволом, що є різновидом биків, які стереотипно вважаються лютими, впертими/жорсткими (tough) та дурними.

Рис. 1. Zootopia [17]: time code 16:19

Шеф Бого є шефом поліцейського відділку Зутопії. Вербальний модус, а саме складна лексика «*inciting a scurry*», «*reckless endangerment of rodents*», «*master criminal*», «*insipid*»; правильні граматичні конструкції «*there are some new recruits with us I should introduce*»[17], «*I've got three items on the docket*»[17] та витончена офіційна англійська, не зважаючи на легкий африканський акцент, підкреслюють саме його важливий статус та високий рівень інтелекту, а не стереотип про тупість. Усе це різко контрастує з простою розмовною мовою головної героїні:

«*popped*» замість «*arrested*», «*You ready to make the world a better place?*»[17], «*Sir, I'm not just some token bunny*»[17].

Також, шеф поліції, не зважаючи на узагальнене уявлення про биків, зовсім не є агресивним, йому радше все байдуже, про що він сам каже декілька разів: «*Chief Bogo: Number two; there are some new recruits with us I should introduce, but I'm not going to because I don't care*»[17], «*Chief Bogo: Didn't forget. Just don't care*»[17], однак усе-таки є досить жорстким, чого певно вимагає його висока посада, що підкреслює візуальний модус (див. рим. 1): охайна поліцейська форма, окуляри, рівна осанка, широкі плечі, та аудіальний – тон його голосу є досить жорстким та твердим, хоч і спокійним. Усе ж таки Шеф Поліції є заручником стереотипів, бо крізь них не може розгледіти безмежний професійний потенціал й ентузіазм Джуді. У результаті чого довіряє їй лише пакувальні штрафи, що зовсім не є екологічною поведінкою, оскільки раніше у фільмі було показано, що Джуді краща випускниця поліцейської академії. Офіцер на відміну від Шефа поводиться більш екологічно:

Judy Hopps: Sir, I'm not just some token bunny.

Chief Bogo: Well then, writing one hundred tickets a day should be easy. [Leaves room; Judy seems stunned, she taps her foot angrily]

Judy Hopps: A hundred tickets, I'm not gonna write a hundred tickets. I'm gonna write two-hundred tickets! Before noon! [17]

Рис. 2. Zootopia [17]: time code 16:40

Зайчиха приймає наказ шефа та, використовуючи кульмінацію у вербальному модусі: «*hundred tickets*→ *two-hundred tickets*→ *Before noon!*», навіть кидає виклик, що зможе виконати подвійну роботу. Намагаючись у такий спосіб довести, що не тільки бики можуть бути «tough», але й зайці теж достатньо вперті/жорсткі, для того щоб довести бикові, що

на них можна розраховувати. Візуальний модус підкреслює це, оскільки в останньому кадрі сцени героїня приймає героїчну позу (див. рис. 2). Карнавально-гротескна реакція зайчихи на стереотипну поведінку бика підкреслює екологічність її поведінки, оскільки вона бориться з упередженнями, показучи глядачу, що зайці можуть бути впертими як бики.

У п'ятнадцятій сцені фільму «Judy's Hustle», офіцер Хоппс кидає виклик стереотипу про хитрість, небезпечність та гострий розум лисиць. Лис Нік у цьому епізоді намагається принизити зайчиху, використовуючи «Officer Toot-toot», «Carrots» замість «Officer Hopps», з ласкавою зневажливістю називає її «Fluff», також використовує алюзію до її прізвища, коли просить її не заважати йому «hop along». Нік також намагається засмутити та принизити її статус жартами «What happened, meter maid? Did someone steal a traffic cone? It wasn't me»[17], «there's a toy store missing its stuffed animal. So why don't you get back to your box?»[17]. Але все марно, візуальний модус (див. рис. 3) показує, що Джуді виглядає спокійно і впевне-

Рис. 3. Zootopia[17]: time code 35:41

но. Влучним є лише останній жарт: «Nick Wilde: [grins] It's not exactly a place for a cute little bunny; Judy Hopps: [annoyed] Don't call me cute! Get in the car!»[17], оскільки раніше головна героїня казала, що «a bunny can call another bunny cute, but when other animals do it, it's a little...»[17], що є алюзію на відомий вислів афроамериканців у Америці.

Сама офіцер задля досягнення своєї мети карнавально прикидається дурною, вдаючись до заниження можливостей лиса «I think your ten dollars worth of pawpsicles can wait»[17], підраховуючи несплачені Ніком податки, гротескно

й самоіронічно жартує про здатність зайців до розмноження «I mean I am just a dumb bunny, but we are good at multiplying»[17]. У такий спосіб зайчиха власне і порушує обидва стереотипи та доводить, що зайці достатньо кмітливі, дотепні та розумні не тільки щоб влучно жартувати, але і щоб перехитрувати лиса та змусити його співпрацювати, а лис у цій сцені стає дурним, бо сам же виклав на себе компромат.

Також вартий уваги шістнадцятий епізод – «The Mystic Spring Oasis», у якому є індійський слон – сильний, благородний, мудрий, має добру пам'ять, але дещо незграбний через великі розміри.

Саме до представника слонів, а саме: слонихи Nangi звертається по допомогу у справі головна героїня фільму – Джуді. Слониха всупереч стереотипу каже: «I have no memory of this beaver» [17], де використання саме такої лексики, як «no memory» є досить комічним та створює алюзію на відомий стереотип, що слони нічого не забувають. Також вона поводить себе зневажливо та апатично до співрозмовників, що суперечить стереотипу про благородство, слониха навіть не подивилася на відвідувачів, лише продовжувала займатися йогою, що спростовує стереотип про незграбність слонів (див. рис. 4).

Також у цій сцені є Як, який належить до биків, стереотипи про яких наведені вище. Саме він розповідає офіцеру всю необхідну інформацію, щедро використовуючи синонімію (підкреслено хвилястою) та уточнення (підкреслено прямою): «green cable-knit sweater vest and a new pair of corduroy slack»[17], «he got into this big old white car with a silver trim. Needed a tune-up, the third cylinder wasn't firing»[17], що показує, наскільки гарна в нього пам'ять, що він дуже уважний та добре розбирається в автомобілях. Більш того, він є хазяїном клубу натуристів. Проте, Як приписує все згадане ним слонисі Нангі, питаючи кожного разу «Remember that, Nangi?», на що вона відповідає «No» або «Nore». Наприкінці сцени Як каже: «Told you Nangi has a mind like a steel trap. I wish I had a memory like an elephant»[17], що

Рис. 4. Zootopia [17]: time code 39:03

карнавально перегортає ситуацію. Оскільки двоїстість канравальності цієї ситуації заохочує читача задуматися, розумний Як чи ні.

З одного боку, Як використовує просту розмовну мову: «*Been coming*» замість «*He has been coming*», «*Told you*» замість «*I told you*», вживає слово паразит «*like*»; Як дещо «тормозить», що підкреслюється візуально, зовнішнім виглядом (див. рис. 5): навколо нього літають мухи, його волосся виглядає брудним та неохайним; аудіально — його мова є дещо сповільненою. З іншого, цей персонаж має вражаючу пам'ять, розбирається в автомобілях та бізнесі, судячи з того, що у клубі багато відвідувачів.

Рис. 5. *Zootopia* [17]: time code 39:36

Автори у цьому прикладі занурюють звичні для нас стереотипи у амбівалентний, карнавальний контекст та руйнуючи їх вказують, що довіряти стереотипам не є екологічним оскільки усупереч розповсюдженій нормі слон нічого не пам'ятає, поводить себе неввічливо, але натомість є дуже гнучким. Яка автори роблять дуже суперечливим: він одночасно є успішним бізнесменом з феноменальною пам'яттю, але зовсім не розуміє цього, підкреслюючи, що навіть якщо стереотип здається об'єктивним, треба зважати на усі обставини, щоб сформулювати екологічно правильне ставлення.

Отже, стереотипи про тварин широко та дуже яскраво використовуються в англійськомовному анімаційному дискурсі, де вони стають діючими особами, набувають деякої міри людяності. Карнавалізованість ніби залишає їх балансувати на межі соціального і природного світу. Залишаючись представниками природного світу, тварини набувають як фізичних рис антропоморфної (одяг, хода, мова тощо), так і рис свідомості (думають про соціальні проблеми, своє місце у світі тощо), вони доводять, що тварини є такими ж рівноправними елементами природи, як і люди. Авторі анімаційних фільмів у такий простий,

карнавальний та гротескний спосіб спонукають глядача асоціювати себе з діючими персонажами — тваринами, показуючи їх схожість, та спонукають до «здорової», екологічної, толерантної комунікації.

На думку А. Філла, стереотипи описують тварин із погляду людей та їх використання людьми, з одного боку, аби характеризувати людей через тварин, з іншого. Ми надаємо тваринам певні людські якості (добрі або погані), а потім ми використовуємо цих тварин та слова (стереотипи про них), щоб характеризувати людей. Проте ані люди, ані тварини не відповідають цим словам [13, с. 179-180]. Іншими словами, стереотипи про тварин нав'язують стандартизоване упереджено-негативне ставлення до братів наших менших, що часто заохочує до жорстокого ставлення до них, шкодить їх існуванню або навіть вбиває. Одночасно, це негативно впливає на комунікацію з людьми, яких асоціюють з тою чи іншою твариною, а точніше, стереотипним уявленням про неї.

Аналіз прикладів анімаційного дискурсу фільму «*Zootopia*» надав можливість виявити, що стереотипи не завжди сприяють екологічному пізнанню світу, оскільки є надто спрощеними та стандартизованим відображенням. Вони перешкоджають розумінню і усвідомленню різноманіття та нестандартності навколишнього світу, його явищ (зокрема тварин), чим стають на заваді формуванню екологічної свідомості. У такий спосіб розкривається абсурдність та неекологічність стереотипних норм.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проведений аналіз свідчить про те, що анімаційний дискурс є контрастним та гротескним відображенням людей через призму тварин та їхньої взаємодії як в соціальному, так і природному середовищі, завдяки чому він є простим, зрозумілим, впізнаваним, цікавим дітям та дорослим. Анімаційний дискурс занурює стереотипні норми у двоїстий нестандартний контекст, що приводить до карнавального порушення стереотипної норми, що є джерелом комізму ситуації, адже його парадоксальна природа полягає в тому, що відхилення від норми є нормою для карнавального сприйняття світу. Карнавальні порушення підкреслюють, що стереотипи про тварин не відображають справжньої сутності ні тварин, ні людей, яких вони позначають, а значить, не сприяють екологізації свідомості. А їх карнавальне порушення створює нову екологічну норму, що сприяє екологічній освіченості.

Перспективність роботи полягає у сприяттві проникненню екологічних ідей у свідомість людей, а також у практичному застосуванні карнавального порушення стереотипних норм у розважальному контенті мас-медіа, фільмів, кіно та літератури, що сприятиме екологізації розуму індивідів та соціуму взагалі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бахтин М. М. Франсуа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса. Москва : Худ. лит., 1990. 544 с.
2. Бронникова Д. А. Подходы к изучению понятия «стереотипов» современной лингвистике // Актуальные проблемы современной лингвистики глазами молодых ученых: материалы IX Всероссийского научного. Уфа : РИЦ БашГУ, 2017. 284 с.
3. Иванова Е. В. Лингвокогнитивное моделирование экологического дискурса: монография. М. : ФЛИНТА : Наука, 2015. 176 с.
4. Любимова С. А. Соціокультурні стереотипи в лінгвокогнітивній парадигмі // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філологія, 2019. №. 20. С. 190–197.
5. Морозова О. І. Екологічний підхід до аналізу неправдивих висловлень // *Мовні і концептуальні картини світу*. Вип.55. Київ: ВПЦ «Київський університет». 2015. С. 258–266.
6. Пасинок В. Г. Еколінгвістичний підхід до аналізу іноземних мов та педагогічного процесу їх навчання в українських вишах [Текст] / В.Г. Пасинок, О.І. Морозова, В. О. Самохіна // *Якісна мовна освіта в сучасному глобалізованому світі: тенденції, виклики, перспективи: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Суми, 23–24 листопада 2017 р. Суми: СумДУ, 2017. С. 128–132.*
7. Самохіна В. О. Жарт у сучасному комунікативному просторі Великої Британії та США: Монографія. Вид. 2-е, перер. і доп. Х: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. 360 с.
8. Самохіна В. О. Карнавалізація у фокусі лінгвокреативної діяльності Homo Artifex // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов. Харків, 2018. Вип. 88. С. 26–34.
9. Самохіна В. О. Креативна дискурсивна особистість в екосистемі творчої діяльності // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов. 2020. № 90. С. 19–26.
10. Capra F. *The Web of Life: A New Synthesis of Mind and Matter*. London: Harper Collins, 1997. P. 289–295.
11. Couto H. H. do. *Ecosystemic Linguistics// Eco Systemic Linguistics. The Routledge handbook of ecolinguistics / ed. by Alwin F. Fill, Hermine Penz. Description: New York, NY: Routledge, 2018. 458 p.*
12. Fill A. *Ecolinguistics – State of the Art*. AAA Arbeiten aus Anglistik und Amerikanistik. 1998. Vol. 23. № 1. 1998. P. 3–16.
13. Fill A. *Language Creates Relations Between Humans and Animals: Animal Stereotypes, Linguistic Anthropocentrism and Anthropomorphism . Tiere, Texte, Transformationen. Kritische Perspektiven der Human-Animal Studies*. Bielefeld: Transcript (Human-animal studies). 2015. P. 179–192.
14. Lippmann W. *Public Opinion*. New York: Macmillan, 1922. 427 p.
15. Mühlhäusler P. *Linguistic Ecology*. London, New York : Routledge, 1996. 396 p.
16. Stibbe A. *Ecolinguistics: Language, ecology and the stories we live by*. Routledge, 2015. 448 p.
17. Howard, B., & Moore, R. (Directors) *Zootopia* [Motion Picture]. United States: Walt Disney Studios, 2016.

REFERENCES

1. Bahtin, M. M. (1990). *Fransua Rable i narodnaja kul'tura srednevekov'ja i Renessansa*. M. : Hudozhestvennaja literatura, 199–206. (in Russian)
2. Bronnikova, D. A. (2017) *Podhody k izucheniju ponjatija'stereotip'v sovremennoj lingvistike*. Redakcionnaja kollegija, 253. (in Russian)
3. Ivanova, E. V. (2015). *Lingvokognitivnoe modelirovanie jekologicheskogo diskursa*. Obshhestvo s ogranichennoj otvetstvennost'ju FLINTA, 176. (in Russian)
4. Lyubymova, S. A. (2019). *Sociokul'turni stereoty'py' v lingvokognity'vnij parady'gmi*. *Visny'k Mariupol's'kogo derzhavnogo universy'tetu*. Seriya: Filologiya, (20), 190–197. (in Russian)
5. Morozova, E. I. (2017). *Ekologichny'j pidxid do analizu nepravdy'vy'x vy'sloven`.: VPCz «Ky'yivs'ky'j universy'tet»*, 258–266. (in Ukrainian)
6. Pasynok, V. G., Samoxina, V. O., & Morozova, E. Y'. (2017). *Ekolinguisty`chny'j pidxid do analizu inozemny`x mov ta pedagogichnogo procesu yix navchannya v ukrayins`ky`x vy`shax*. 128–132. (in Ukrainian)
7. Samokhina, V. O. (2019). *Kreaty`vna dy`skursy`vna osoby`stist` v ekosy`stemi tvorchoyi diyal`nosti*. *Visny'k Xarkivs`kogo nacional`nogo universy`tetu imeni VN Karazina*. Seriya: Inozemna filologiya. Metody`ka vy`kladannya inozemny`x mov, (90), 19–26. (in Ukrainian)
8. Samokhina, V. O. (2012). *Zhart u suchasnomu komunikaty`vnomu prostori Vely`koyi Bry`taniyi ta SShA: tekstual`ny'j i dy`skursy`vny'j aspekty` (Doctoral dissertation)*. 360. (in Ukrainian)
9. Samokhina, V. O. (2018). *Karnavalizaciya u fokusi lingvokreaty`vnoyi diyal`nosti Homo Artifex*. *Visny'k XNU imeni V. N. Karazina*. Seriya: Inozemna filologiya. Metody`ka vy`kladannya inozemny`x mov, (88), 26–34. (in Ukrainian)
10. Capra, F. (1996). *The web of life: A new synthesis of mind and matter*. HarperCollins. 289–295.
11. do Couto, H. H. (2017). *Ecosystemic linguistics*. In *The Routledge Handbook of Ecolinguistics* (pp. 149–161). Routledge. 149–161.
12. Fill, A. (1998). *Ecolinguistics – State of the art 1998*. AAA: *Arbeiten aus Anglistik und Amerikanistik*, 3–16.
13. Fill, A. (2015). „*Language Creates Relations Between Humans and Animals: Animal Stereotypes, Linguistic Anthropocentrism and Anthropomorphism*“. *Tiere, Texte, Transformationen. Kritische Perspektiven der Human-Animal Studies*. Bielefeld: Transcript (Human-animal studies), 179–192.
14. Lippmann, W. (1993). *The phantom public*. Transaction Publishers.

15. Mühlhäusler, P. (2002). *Linguistic ecology: Language change and linguistic imperialism in the Pacific region*. Routledge.
16. Stibbe, A. (2015). *Ecolinguistics: Language, ecology and the stories we live by*. Routledge.
17. Howard, B., & Moore, R. (Directors) (2016). *Zootopia* [Motion Picture]. United States: Walt Disney Studios.

СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРАХ/ INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Самохина Виктория Афанасьевна – доктор филологических наук, профессор, заведующий кафедрой английского филологии Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина; e-mail: samokhina.victoria@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6216-2502>; GOOGLE SCHOLAR: <https://scholar.google.com/citations?hl=en&user=0us2VTAAAAAJ>; RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Viktoriia_Samokhina

Samokhina Viktoria – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department of English Philology of Kharkiv National University of V. N. Karazin; e-mail: samokhina.victoria@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6216-2502>; GOOGLE SCHOLAR: <https://scholar.google.com/citations?hl=en&user=0us2VTAAAAAJ>; RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Viktoriia_Samokhina

Ивченко Наталя Сергеевна – аспирант кафедры английской филологии Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина; e-mail: natalia.s.ivchenko@karazin.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1506-6120>; GOOGLE SCHOLAR: <https://scholar.google.com/citations?hl=en&user=Tt-w-lcAAAA>; RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Natalia_Ivchenko

Ivchenko Natalia – PhD student at Department of English Philology of V. N. Karazin Kharkiv National University; e-mail: natalia.s.ivchenko@karazin.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1506-6120> GOOGLE SCHOLAR: <https://scholar.google.com/citations?hl=en&user=Tt-w-lcAAAA>; RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Natalia_Ivchenko